

Wstęp (7)

Ogólne zasady racjonalizacji pracy, możliwe do zastosowania w bibliotekarstwie (15)

Racjonalizacja czynnikiem postępu (15). Cztery aspekty racjonalizacji (15). Ograniczenia racjonalizacji i jej cechy (16). Pojęcie racjonalizacji (19). Zasady racjonalizacji (20). Kierunki racjonalizacji (21). Metody racjonalizacji (21). Proces racjonalizacji (22). Racjonalizacja w bibliotekach (według H. Kortzfleischa) (23).

Dyskusja nad problemami racjonalizacji pracy bibliotecznej (26)

Kształtowanie się problematyki racjonalizacji (26)

Zmiany racjonalizacyjne czynnikiem rozwoju bibliotek (26). Racjonalizacja pracy bibliotecznej jako program: dwie fazy dyskusji (27). Wzrost zainteresowania racjonalizacją w związku z modernizowaniem bibliotek (28). Ekonomiczna motywacja działań racjonalizacyjnych i jej granice (28). Różne interpretacje pojęcia racjonalizacji i związane z nimi orientacje praktyczne (28). Kierunki dyskusji — próba systematyzacji (30)

Najważniejsze refleksje i propozycje teoretyczne (33)

J. Fuchs i „uporządkowanie mechanizmu bibliotecznego” (33). Poglądy N.K. Krupskiej i projekt „naukowej organizacji pracy bibliotecznej” A.A. Pokrowskiego (35). „Odnowienie form pracy bibliotekarskiej” — F. Redenbacher (37). H. Rolofo zarys problematyki racjonalizacji pracy w bibliotekach (38). Zainteresowanie racjonalizacją: H. Kunze, F. Meyen (43). Ekspertyza H. Kortzfleischa (44). Definicja I.M. Frumina „naukowej organizacji pracy” (47). Raport F. Steininger (48). Badania organizacji bibliotek w NRD (49). Normalizacja. Organizacja prac racjonalizacyjnych (50). „Intensyfikacja” jako cel racjonalizacji (50). „Koncepcja przewodnia w sprawie rozwoju ruchu racjonalizatorskiego” (51)

Rozwój bibliotekarskiej myśli racjonalizacyjnej w Polsce (53)

Kształtowanie się świadomości potrzeb racjonalizacji (53)

Programy, projekty, inicjatywy racjonalizacyjne (55)

E. Kuntzego program rozwoju bibliotek naukowych i założenia planu ich specjalizacji (55). M. Łodyński — twórca systemu bibliotek wojskowych (55). Kierunki działań racjonalizacyjnych A. Łysakowskiego (56). J. Grycz, organizator polityki bibliotecznej i reformator bibliotekarstwa (58). Inne przejawy zainteresowań racjonalizacją bibliotek do 1939 r. (59). Powrót do koncepcji racjonalizacji bibliotek po drugiej wojnie światowej: A. Łysakowski i Państwowy Instytut Książki, H. Hleb-Koszańska, P. Rybicki (60). Normowanie czasowe i ilościowe pracy bibliotecznej: I. Morsztynkiewiczowa, J. Kołodziej-ska, A. Łączyńska (61). R. Przelaskowski — badania organizacji bibliotek (62). Seminarium w Jarocinie — B. Olejniczak (63). Racjonalizacja i postęp techniczny w bibliotekach — program J. Czerniego (65). Plan rozwoju racjonalizacji w bibliotekach polskich: przegląd problemów i zadań (66). „Dynamiczna organizacja pracy” T. Krzyżewskiego (68). „Budżet czasu” i metoda cyklu organizacyjnego — propozycje M. Mazurkiewicza (70). Nowe inicjatywy: Komisja Racjonalizacji SBP, „dynamizm innowacyjny” i modernizacja bibliotek — W. Stankiewicz (70). J. Wołosz: doskonalenie organizacji i kierownictwa częścią wiedzy fachowej (72). „Organizacja pracy bibliotecznej” — sesje na Uniwersytecie Śląskim (72). Naukowa organizacja pracy w bibliotekach podstawą polityki bibliotecznej (73). Racjonalizacja w programie rozwoju bibliotekarstwa polskiego (74)

Główne kierunki i metody racjonalizacji pracy bibliotecznej (75)

Racjonalizacja infrastruktury bibliotek (75)

Uwarunkowania racjonalizacji (75). Ogólny stan kraju (76). System oświaty, nauki i kultury (77). Biblioteczny system legistatywny (77). Kierowanie polityką biblioteczną (78). Badania naukowe i metodyczne (79). Centralizacja prac, świadczeń, zaopatrzenia (80). Budownictwo bibliotek (82). Kształcenie zawodowe (83). Rola stowarzyszeń bibliotekarzy (83). Trudności w budowie racjonalnej infrastruktury (84)

Racjonalizacja przez systemy, sieci i inne związki bibliotek (85)

Rodzaje związków bibliotek (85). Formy powiązań (86). Krajowe systemy biblioteczne (87). Struktura i działanie związków bibliotek (88). Czynniki sprzyjające związkom bibliotek (88). Nowe typy związków bibliotek (89). Efekty związków bibliotek i ich uwarunkowanie (90)

Racjonalizacja kierowania biblioteką (92)

Kierowanie biblioteką — treść pojęcia (92). Kto powinien kierować biblioteką (92). Podstawy pracowników a sukces kierownika (94). Polityka personalna: cechy kierownika (95). Dobór pracowników (95). Podstawy racjonalnego zarządzania (96)

Racjonalizacja organizacji biblioteki i jej procesu pracy (100)

Istota i zakres racjonalizacji (100). Układy organizacyjne (struktury) (101). Struktura a system zarządzania (103). Dział „sztabowy” (104). Nowe formy organizacji (104). Warunki uregulowania procesu pracy (105). Dyscyplina pracy (106). Wytyczne działań racjonalizujących (107). Niedociągnięcia w pracy (110). Propozycje racjonalizacyjne (110). Podstawa działań racjonalizujących (113)

Racjonalizacja w psychospołecznej sferze działalności biblioteki (114)

Osobowy czynnik racjonalizacji (114). Znaczenie postawy zawodowej (114). Uwarunkowania pożądanych postaw zawodowych (116). Etyka zawodowa jako czynnik racjonalizacji (116). Znaczenie dodatnich motywacji osobowych (119)

Racjonalizacja jako podstawa rozwoju współczesnego bibliotekarstwa (121)

Potrzeba aktywności racjonalizacyjnej (121). Dwa nurty racjonalizacji (121). Bierność oznacza regres (123). Udział w systemie informacji (123). Działania na rzecz organizacji systemowej (125). Wykorzystanie środków technicznych (127). Przygotowanie bibliotekarzy (128). Naukowe podstawy racjonalizacji (129). Ekonomizacja działalności bibliotek (131). Nadzór merytoryczny (133)

Literatura (136)

Резюме (153)

Summary (154)